

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/73/2020
Identifikačné číslo spisu: 4618010364
Dátum vydania rozhodnutia: 16.12.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ivetta Macejková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4618010364.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Ivety Macejkovej, PhD., LL.M. a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Petra Kaňu na neverejnom zasadnutí konanom 16. decembra 2020 v Bratislave, v trestnej veci obvineného C. J. pre pokračovací zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona, o dovolaní obvineného C. J. proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4To/3/2019 zo 7. februára 2019, v spojení s rozsudkom Okresného súdu Topoľčany, sp. zn. 3T/19/2018 z 5. decembra 2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného C. J. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Topoľčany, sp. zn. 3T/19/2018 z 5. decembra 2018 bol obvinený C. J. uznaný za vinného zo spáchania pokračovacieho zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona na skutkovom základe, že

1/ dňa 16. apríla 2018 približne o 16:00 hod. v P. na ulici I. T. prišiel k rodinnému domu č. XXXX/X, ktorého vlastníkami sú poškodení MUDr. C.E., nar. XX. S. XXXX a C.E., cez otvorenú dvojkrídlovú bránu neoprávnene vošiel na pozemok domu, prešiel do jeho zadnej časti až na terasu, kde cez otvorené balkónové dvere nazrel do vstupnej haly, v ktorej v tom čase na gauči ležala poškodená MUDr. C.E., o ktorej vedel, že bola lekárkou a podľa jeho vyjadrenia mala mať 67-70 rokov, kľakol si na kolená, cez otvorené balkónové dvere vnikol cez halu do domu až do kuchyne, kde bol vyrušený poškodenou, ktorá ho chytila za rukáv, vyšla s ním na terasu domu a zakričala na suseda, aby privolať políciu, pričom sa jej obžalovaný vytrhol a z miesta skutku ušiel, poškodenej MUDr. C.E. neboli spôsobené zranenia a ani jednému z poškodených nebola spôsobená žiadna škoda,

2/ dňa 23. februára 2018 v presne nezistenom čase vo večerných hodinách v P. na ulici T. prišiel k rodinnému domu číslo XXXX/XX majiteľov - poškodených P. E. a R. E., bránku vedúcu do dvora domu si otvoril tak, že ruku vsunul do medzery v bránke, ktorá mala z vonkajšej strany bezpečnostnú

guľu a rukou stisol kľučku na bránke z vnútornej strany, neoprávnene vošiel na pozemok domu ku schodisku, následne až k neuzamknutým vchodovým dverám, ktoré otvoril, vošiel do predsiene domu, kde zo skrinky odcudzil puzdro s dokladmi na meno poškodeného P. E. a finančnou hotovosťou 50,- €, čím poškodenému P. E., nar. XX. S. XXXX v P., trvale bytom P., T. XXXX/XX, spôsobil škodu 50,- €, pričom

- obvinený skutky pod bodom 1) a 2) rozsudku spáchal potom, ako bol rozsudkom Okresného súdu Partizánske, sp. zn. 1T/18/2015 z 20. mája 2015, právoplatným dňa 20. mája 2015, uznaný za vinného z pokračovacieho zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. b) Trestného zákona s použitím § 138 písm. j) Trestného zákona a iné, za čo mu bol uložený spoločný úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) roky, na výkon ktorého bol zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia, pričom označeným rozsudkom bol súčasne zrušený výrok o vine a treste trestného rozkazu Okresného súdu Bánovce nad Bebravou, sp. zn. 0T/32/2014 z 31. októbra 2014, právoplatného v ten istý deň, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú v uvedenom výroku o vine svoj podklad.

Za to bol obvinenému postupom podľa § 194 ods. 3 Trestného zákona, § 36 písm. l), § 36 písm. n) Trestného zákona, § 37 písm. m) Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 3, ods. 5 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov, na výkon ktorého bol zaradený podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia. Zároveň uložil obvinenému podľa § 76 ods. 2, § 78 ods. 1 Trestného zákona ochranný dohľad vo výmere 2 (dva) roky a podľa § 73 ods. 2 písm. d), ods. 4 Trestného zákona, § 74 ods. 1 Trestného zákona ochranné protitoxikomanické liečenie ústavnou formou.

Krajský súd v Nitre na verejnom zasadnutí odvolanie obvineného uznesením, sp. zn. 4To/3/2019 zo 7. februára 2019, postupom podľa § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné zamietol.

+ + +

Proti označenému uzneseniu Krajského súdu v Nitre, v spojení s rozsudkom Okresného súdu Topoľčany, podal obvinený prostredníctvom ustanoveného obhajcu Mgr. Vlastimila Váľkoviča, advokáta v Topoľčanoch, dovolanie z dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, že bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu a z dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a teda, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil porušenie zákona v neprospech obvineného z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku a aby ďalej podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnuté uznesenie krajského súdu a rozsudok okresného súdu zrušil a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uviedol, že ustanovenie § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona vyžaduje, aby páchatel vedel, že poškodený je osobou vyššieho veku a aby túto okolnosť subjektívne spájal s menším odporom alebo slabšou odvetou poškodeného, umocnením účinku trestného činu voči poškodenému, alebo inou okolnosťou, ktorá zakladá alebo podporuje rozhodnutie páchatela spáchať trestný čin. Obvinený uviedol, že MUDr. C.E. pred spáchaním skutku nepoznal a nepozná, pričom vyjadrenie obvineného v prípravnom konaní k veku poškodenej nemožno vo vzťahu k právnej kvalifikácii podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. a) Trestného zákona, s použitím § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona považovať za relevantné, nakoľko toto vyjadrenie učinil až potom, čo ju vzhliadol v dome. Nestačí, že súd v skutkovej vete uviedol, že „podľa jeho vyjadrenia mala mať 67 - 70 rokov“, ale bolo potrebné uviesť, že „páchatel pred vstupom do domu vedel, že poškodená je staršou osobou vo veku minimálne 60 rokov“.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uviedol, že boli porušené práva

obvineného na obhajobu, nakoľko závažné skutočnosti ohľadom veku poškodenej bol súd povinný zistiť pri vylúčení obvineného na hlavnom pojednávaní, čo nebolo obvinenému umožnené.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Topoľčany vo vyjadrení z 20. októbra 2020 navrhla dovolanie obvineného postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť, lebo nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „Najvyšší súd SR“ alebo „dovolačný súd“) podľa § 377 Trestného poriadku pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne a obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že dovolanie obvineného C. J. nie je dôvodné, pretože je zrejmé, že nie sú splnené podmienky a poznamenáva, že v zmysle § 385 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené, z čoho vyplýva, že táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia (R 120/2012).

Z uvedeného je preto potrebné vyvodíť, a to aj s ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, že Najvyšší súd SR je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti, nemôže ísť nad rámec návrhu a tam špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku), preto Najvyšší súd SR podrobil prieskumu vecné argumenty obvineného zodpovedajúce dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku bez hlbšieho prieskumu tých argumentov, ktoré im nezodpovedajú.

V úvode svojej argumentácie dovolací súd konštatuje, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Požadovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v súdnom procese v Slovenskej republike inštitút odvolania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z Najvyššieho súdu SR tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

V dovolaní musí byť uvedené, z akých dôvodov je rozhodnutie napádané a aké chyby sú rozhodnutiu vytýkané. V predmetnom dovolaní sa pritom konštatuje, že sa jedná o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku k výroku o vine:

Podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku, ak obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe alebo urobil vyhlásenie podľa odseku 4, súd v tomto rozsahu postupuje primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g) a h) a zároveň obžalovaného poučí, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c).

Z obsahu predloženého spisového materiálu, konkrétne zo zápisnice z hlavného pojednávania okresného súdu z 5. decembra 2018, dovolací súd zistil, že v posudzovanej trestnej veci okresný súd postupom podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku prijal vyhlásenie obvineného podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, že je vinný zo spáchania skutku uvedeného v obžalobnom návrhu a postupom podľa § 257 ods. 8 Trestného poriadku rozhodol, že dokazovanie v rozsahu, v akom sa obvinený priznal k spáchaniu skutku nevykoná a vykoná sa len dokazovanie vo vzťahu k výroku o treste, ochrannom opatrení, náhrade škody (č. l. 295 spisu).

Z obsahu tejto zápisnice ďalej vyplýva, že prijatiu vyhlásenia obvineného podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku predchádzal postup okresného súdu, ktorý bol plne v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku, keď bol obvinený zo strany okresného súdu riadne poučený o svojich právach a následne súhlasne odpovedal na všetky otázky podľa § 333 ods. 3 písm. c) - či rozumie, čo tvorí podstatu skutku, ktorý sa obvinenému kladie za vinu; § 333 ods. 3 písm. d) - či bol poučený obvinený o svojich právach, najmä o práve na obhajobu, či mu bola daná možnosť na slobodnú voľbu obhajcu a či sa s obhajcom mohol radiť o spôsobe obhajoby; § 333 písm. f) - či rozumie právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu; § 333 písm. g) - či bol oboznámený s trestnými sadzbami, ktoré zákon ustanovuje za trestné činy mu kladené za vinu a § 333 písm. h) - či sa dobrovoľne priznáva a uznáva vinu za spáchaný skutok, teda aj na otázku, či rozumie právnej kvalifikácii skutku ako pokračovacieho zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona a či bol oboznámený s trestnou sadzbou, ktorú zákon za tento trestný čin ustanovuje.

Právne následky vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku spocívajú podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku v tom, že súdom prijaté vyhlásenie obvineného o vine je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Zo strany obvineného teda výrok o vine rozsudku, ktorému predchádzalo prijatie vyhlásenia obvineného o vine, nie je možné napadnúť dovolaním z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pretože v tomto rozsahu podať dovolanie vo vzťahu k výroku o vine z dôvodu podľa písm. i) obvinený nebol s poukazom na ustanovenie § 257 ods. 5 Trestného poriadku oprávnený. Výrok o vine, ktorý bol okresným súdom prijatý na základe vyhlásenia obvineného, nadobudol právoplatnosť už v konaní pred okresným súdom, v dôsledku čoho bol krajský súd týmto výrokom viazaný a bol povinný z neho vychádzať pri rozhodovaní o treste, ktorý bol predmetom odvolania.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku k výroku o treste:

Najvyšší súd SR zdôrazňuje, že obsah konkrétne uplatnených dovolacích námietok musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu dovolacích dôvodov podľa § 371 Trestného poriadku. Dovolací súd však opätovne konštatuje, že odvolací súd už nemohol z dôvodu, že súd prijal vyhlásenie obvineného o vine meniť (zasahovať) do právnej kvalifikácie skutku. Meniť kvalifikačnú podobu dotknutého skutku ako pokračovacieho zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona odvolací súd nemohol a musel z nej pri ukladaní trestu vychádzať. Z tohto dôvodu sa preto ani dovolací súd nemohol zaoberať námietkou obvineného v podanom dovolaní v súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona, a to spáchanie trestného činu na chránenej osobe - osobe vyššieho veku a z neho prameniacu trestnú sadzbu.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Zásada „právo na obhajobu“ obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo

- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu, a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie súdov nižšieho stupňa dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno zaujať stanovisko, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného C. J. zásadným spôsobom a teda ku takej skutočnosti, ktorá už sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorý mal v priebehu konania ustanoveného obhajcu JUDr. Pavla Vöröšváryho, advokáta v Topoľčanoch. Napriek tomu sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnou námietkou, ktorú v rámci tohto dovolacieho dôvodu uviedol v písomných dôvodoch dovolania obvinený C. J..

V nadväznosti na už skôr uvedené Najvyšší súd SR aj vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku konštatuje, že nevyhovenie požiadavke obvineného na ďalší postup súdu pri dokazovaní podľa jeho predstáv nepredstavuje negatívne ovplyvnenie práva obvineného na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) a práva na obhajobu (osobitne) tak, aby Najvyšší súd SR mohol vysloviť naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a to v tomto prípade z dôvodu, že jediná námietka obvineného v tomto smere, že súd mal zisťovať vek poškodenej je irelevantná, pretože obvinený pri vyhlásení o vine a jeho prijatí súhlasil s právnou kvalifikáciou skutku vrátane spáchania trestného činu na chránenej osobe ako osobe vyššieho veku, a preto z tohto dôvodu súd nebol povinný (a ani nemohol) v tomto smere vykonávať dokazovanie na vek poškodenej, lebo podľa § 257 ods. 8 Trestného poriadku dokazovanie v rozsahu, v akom obvinený priznal spáchanie skutku sa nevykonáva.

Z postupu orgánov činných v trestnom konaní, ale i súdov nižších stupňov počas celého doterajšieho trestného konania naviac žiadnym spôsobom nevyplýva, že by tieto neprejavili rešpekt k právam obvineného, najmä v súhrne k právu na spravodlivý proces a konanie uskutočňovali účelovo v jeho neprospech. Nakoľko Najvyšší súd SR nezistil, že by konanie vedené voči obvinenému bolo uskutočňované v rozpore s pravidlami práva na spravodlivý proces v zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, je nevyhnutné konštatovať, že v trestnom konaní (postupom orgánov činných v trestnom konaní či súdov) nedošlo k porušeniu práv obvineného na obhajobu.

V tejto súvislosti Najvyšší súd SR poznamenáva, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04).

Z uvedených dôvodov je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku uplatnené obvineným, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného C. J. odmietol.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu o dovolaní opravný prostriedok nie je prípustný.